

ZAKON O ELEKTRONSKOJ UPRAVI

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuje se način postupanja državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave, javnih službi i pravnih lica koja vrše javna ovlašćenja (u daljem tekstu: organi) kad u vršenju svojih nadležnosti ostvaruju komunikaciju sa građanima, privrednim društvima, drugim pravnim licima i preduzetnicima elektronskim putem (u daljem tekstu: elektronska komunikacija), i kad obrađuju, razmjenjuju i objavljuju podatke i informacije u elektronskom obliku.

Izuzeće od primjene

Član 2

Ovaj zakon ne odnosi se na podatke i dokumenta, označene stepenom tajnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

Primjena drugih propisa

Član 3

Na elektronsku komunikaciju, obradu, razmjenu i objavljivanje podataka i informacija u elektronskom obliku, primjenjuju se propisi kojima se uređuje elektronski potpis, elektronski dokument, elektronska trgovina i informaciona bezbjednost.

Značenje pojedinih izraza

Član 4

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) korisnici** su građani, privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici koji se radi ostvarivanja svojih prava i interesa organima obraćaju elektronskim putem;
- 2) podnesak** podrazumijeva zahtjev, tužbu, predlog, prijavu, prigovor, žalbu i drugi podnesak koji korisnici mogu podnijeti organu u određenom postupku, u skladu sa zakonom;
- 3) Web portal Vlade Crne Gore** predstavlja javni informacioni i komunikacioni servis Vlade Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada);

- 4) **autentifikacija i autorizacija** je mehanizam utvrđivanja identiteta lica ili računara sa kojeg određeno lice pristupa računarskim i informatičkim resursima i kontrolu upotrebe tih resursa;
- 5) **elektronski registar** je baza podataka koje organi obrađuju u elektronskom obliku u skladu sa posebnim zakonom;
- 6) **informacioni sistem** je skup tehnološke infrastrukture (hardverske i softverske) za prikupljanje, smještanje, obradu, prenos, prikazivanje i korišćenje podataka i informacija;
- 7) **domen** je tekstualna oznaka koja identifikuje mrežu organa državne uprave pod nazivom gov.me;
- 8) **domen mreže državnih organa i organa državne uprave** predstavlja metod organizacije računara sa centralizovanom kontrolom upravljanja mrežnim resursima;
- 9) **server** je računarski sistem koji pruža usluge drugim računarskim sistemima (klijentima);
- 10) **e-mail nalog** je instrument pomoću kojeg se državni službenik i namještenik prijavljuje na mrežni servis koji omogućava slanje i primanje poruka elektronskim putem;
- 11) **web servis** je softverska komponenta koja omogućava programsko povezivanje softvera koji su realizovani na različitim platformama putem interneta ili lokalne mreže.

II. ELEKTRONSKA KOMUNIKACIJA SA KORISNICIMA

Elektronski podnesak

Član 5

Korisnici mogu predati podnesak organu preko internet portala elektronske uprave (u daljem tekstu: portal e-uprave) ili elektronskom poštom na e-mail adresu organa određenu za prijem elektronske pošte.

Portal e-uprave, koji je dostupan korisnicima 24 časa dnevno sedam dana u nedjelji, je jedinstveni portal i centralna tačka pristupa organima.

E-mail adresu određenu za prijem elektronske pošte organi objavljuju na Web portalu Vlade, podportalu koji funkcioniše u okviru Web portala Vlade ili na svojoj internet stranici.

Prijem podneska

Član 6

Organ ne može odbiti prijem podneska u elektronskoj formi, ukoliko je podnijet u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak pred tim organom.

Portal e-uprave

Član 7

Organ je dužan da, u cilju stvaranja mogućnosti za podnošenje podnesaka preko portala e-uprave, za taj portal pripremi odgovarajuće aplikativno rješenje za prijem svih vrsta podnesaka koji se tom organu mogu podnijeti u elektronskom obliku u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak pred tim organom.

Na portalu e-uprave se centralizovano i na jednom mjestu vrši autentifikacija i autorizacija korisnika.

Portalom e-uprave upravlja organ državne uprave nadležan za informaciono društvo (u daljem tekstu: nadležni organ) preko glavnog administratora koga određuje starješina nadležnog organa.

Dostavljanje elektronskim putem

Član 8

Organ je dužan da, ukoliko korisnik to u podnesku zahtijeva i navede e-mail adresu za prijem elektronske pošte, odluku ili drugi akt iz okvira svoje nadležnosti dostavi korisniku elektronskim putem, ukoliko je takav način dostavljanja propisan zakonom kojim se uređuje postupak pred tim organom.

Ukoliko korisnik u podnesku ne navede e-mail adresu za prijem elektronske pošte, organ iz stava 1 ovog člana će dostavljanje odluke ili drugog akta izvršiti na drugi način u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak pred tim organom.

Bezbjednost

Član 9

Nadležni organ je dužan da obezbijedi uslove za neporecivost, povjerljivost, cjelovitost i raspoloživost podataka na portalu e-uprave u skladu sa propisima o informacionoj bezbjednosti.

Arhiviranje

Član 10

Podaci, informacije, podnesci i drugi akti na portalu e-uprave arhiviraju se u skladu sa propisima o arhivskoj djelatnosti i informacionoj bezbjednosti.

Sadržaj i način funkcionisanja portala eUprave

Član 11

Sadržaj portala e-uprave, način autentifikacije i autorizacije korisnika, način upravljanja portalom e-uprave, obaveze organa u vezi korišćenja ovog portala, obaveze glavnog administratora iz člana 7 stav 3 ovog zakona, kao i druga pitanja od značaja za funkcionisanje portala e-uprave uređuje Vlada.

III. INFORMACIONI SISTEM ZA RAZMJENU PODATAKA IZ REGISTARA DRŽAVNIH ORGANA

Jedinstveni informacioni sistem za elektronsku razmjenu podataka

Član 12

Državni organi i organi državne uprave koji vode elektronske registre i upravljaju informacionim sistemima iz svoje oblasti u skladu sa posebnim zakonima, podatke i informacije iz tih registara i informacionih sistema razmjenjuju preko jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka ili putem web servisa.

Informacioni sistem iz stava 1 ovog člana uspostavlja i njime upravlja nadležni organ.

Povezivanje podataka iz registara

Član 13

Nadležni organ obezbjeđuje da se preko jedinstvenog informacionog sistema za razmjenu podataka, podaci razmjenjuju na osnovu jedinstvenih identifikatora korisnika, odnosno pravnog ili fizičkog lica čije podatke organ u okviru svojih nadležnosti obrađuje.

Jedinstveni identifikatori su podaci na osnovu kojih se iz elektronskih registara i informacionih sistema koje državni organi i organi državne uprave vode u skladu sa posebnim zakonima mogu uporediti podaci o korisnicima, odnosno pravnim i fizičkim licima iz stava 1 ovog člana (matični broj, poreski identifikacioni broj i dr.).

Sadržaj i način vođenja podataka u jedinstvenom informacionom sistemu za razmjenu podataka, kao i upravljanje ovim sistemom propisuje Vlada.

Pristup jedinstvenom informacionom sistemu za elektronsku razmjenu podataka

Član 14

Organi državne uprave mogu pristupiti jedinstvenom informacionom sistemu za razmjenu podataka samo preko naloga na domenu mreže organa državne uprave.

Drugi organi koji nemaju nalog na domenu mreže organa državne uprave mogu, radi razmjene podataka i informacija, pristupiti informacionom sistemu iz stava 1 ovog člana, uz prethodnu saglasnost nadležnog organa.

Način otvaranja, suspendovanja i ukidanje naloga na domenu mreže organa državne uprave iz stava 1 ovog člana propisuje nadležni organ.

Evidencija i saglasnost

Član 15

Državni organ i organ državne uprave koji vode elektronske registre i upravljaju informacionim sistemima, dužni su da nadležnom organu dostave podatke o tim registrima i informacionim sistemima radi koordinacije i upravljanja projektima u oblasti informacionog društva za potrebe tih organa.

Državni organ i organ državne uprave je dužan da prije uspostavljanja informacionog sistema, pribavi saglasnost nadležnog organa i organa državne uprave nadležnog za poslove finansija.

Nadležni organ vodi evidenciju o elektronskim registrima i informacionim sistemima državnih organa i organa državne uprave.

Sadržaj podataka o elektronskim registrima i informacionim sistemima iz stava 1 ovog člana, i sadržaj i način vođenja evidencije iz stava 3 ovog člana propisuje nadležni organ.

Zabrana

Član 16

Elektronski registri i informacioni sistemi državnih organa i organa državne uprave, kao i e-mail nalozi ne mogu se nalaziti na serverima van Crne Gore .

Izuzetno od stava 1 ovog člana, elektronski registri i informacioni sistemi i e-mail nalozi organa koji obavljaju djelatnost izvan Crne Gore mogu se nalaziti na serverima van Crne Gore.

U komunikaciji sa korisnicima moraju se koristiti e-mail nalozi koji se nalaze u domenu mreže državnih organa.

IV. ELEKTRONSKA KOMUNIKACIJA IZMEĐU ORGANA DRŽAVNE UPRAVE

Član 17

Prijem, razvrstavanje i dostavljanje dokumenata između organa državne uprave vrši se preko informacionog sistema za upravljanje dokumentima (u daljem tekstu: informacioni sistem eDMS).

Informacionim sistemom eDMS upravlja nadležni organ.

Na prijem, razvrstavanje i dostavljanje dokumenata preko informacionog sistema eDMS primjenjuju se propisi o kancelarijskom poslovanju u elektronskom obliku.

Način upravljanja i funkcionisanja informacionog sistema eDMS propisuje nadležni organ.

V. INTERNET PREZENTACIJE VLADE I ORGANA DRŽAVNE UPRAVE

Web Portal Vlade

Član 18

U okviru Web portala Vlade funkcionišu podportali predsjednika i potpredsjednika Vlade, Generalnog sekretarijata Vlade i organa državne uprave.

Web portalom Vlade upravlja nadležni organ preko glavnog administratora koga određuje starješina nadležnog organa.

Uređivanje sadržaja podportala

Član 19

Sadržaj podportala uređuje administrator podportala, kojeg određuje starješina organa državne uprave.

Podzakonski akt

Član 20

Izgled Web portala Vlade i podportala, način upravljanja i funkcionisanja i uslove za pristup Web portalu Vlade i druga pitanja od značaja za internet prezentaciju organa državne uprave propisuje nadležni organ.

VI. NADZOR NAD SPROVOĐENJEM ZAKONA

Član 21

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši nadležni organ.

Poslove inspekcijskog nadzora, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, vrši inspektor za usluge informacionog društva.

VII. KAZNE NE ODREDBE

Prekršaji

Član 22

Novčanom kaznom od 500 do 2.000 eura kazniće se za prekršaj odgovorno lice u državnom organu, organu državne uprave, organu lokalne samouprave, javnoj službi i pravnom licu koje vrši javna ovlašćenja ako:

- 1) odbije prijem podneska u elektronskoj formi (član 6);

- 2) ne dostavi elektronskim putem odluku ili drugi akt iz okvira svoje nadležnosti ukoliko je takav način dostavljanja propisan zakonom kojim se uređuje postupak pred tim organom (član 8 stav 1);
- 3) ne razmjenjuje podatke iz elektronskih registara i informacionih sistema preko jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka ili putem web servisa (član 12 stav 1);
- 4) državni organ i organ državne uprave koji vodi elektronske registre i upravlja informacionim sistemom ne dostavi nadležnom organu podatke o tim registrima i informacionim sistemima (član 15 stav 1);
- 5) ako su elektronski registar, informacioni sistem i e-mail nalozi državnih organa i organa državne uprave smješteni na serverima van Crne Gore (član 16 stav 1);
- 6) u komunikaciji sa korisnicima ne koristi e-mail nalog na domenu mreže državnih organa (član 16 stav 3);
- 7) prije uspostavljanja informacionog sistema ne pribavi saglasnost nadležnog organa i organa državne uprave nadležnog za poslove finansija (član 15 stav 2);
- 8) prijem, razvrstavanje i dostavljanje dokumenata između organa ne vrše kroz informacioni sistem za upravljanje dokumentima (član 17 stav 1);
- 9) ne odredi administratora podportala (član 19).

VIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 23

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Rok za pružanje usluga u elektronskom obliku

Član 24

Organi su dužni da aplikativno rješenje za prijem svih vrsta podnesaka u skladu sa članom 7 stav 1 ovog zakona postave na portal e-uprave u roku od 18 mjeseci od stupanja na snagu ovog zakona.

Rok za uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema za razmjenu podataka iz registara državnih organa

Član 25

Jedinstveni informacioni sistem za razmjenu podataka iz člana 12 ovog zakona nadležni organ će uspostaviti u roku od 24 mjeseca od stupanja na snagu ovog zakona.

Rok za prenos elektronskih registara i informacionih sistema na servere u Crnoj Gori

Član 26

Državni organi i organi državne uprave čiji su elektronski registri i informacijski sistemi, kao i e-mail nalozi prije stupanja na snagu ovog zakona smješteni na serverima van Crne Gore, dužni su da te elektronske registre, informacijske sisteme i e-mail naloge smjeste na serverima u Crnoj Gori, u roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ovog zakona.

Evidencija informacionih sistema

Član 27

Evidenciju iz člana 15 stav 3 ovog zakona nadležni organ uspostaviće u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu zakona.

Stupanje na snagu

Član 28

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o elektronskoj upravi sadržan je u članu 16 Ustava Crne Gore, kojim je predviđeno da se zakonom, u skladu sa Ustavom, pored ostalog, uređuju „način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, kada je to neophodno za njihovo ostvarivanje“ i „druga pitanja od interesa za Crnu Goru“.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakon o elektronskoj trgovini, Zakon o elektronskom potpisu i Zakon o elektronskom dokumentu čine osnovne pravne akte kojim se uređuje sistem elektronskog poslovanja u Crnoj Gori. Sa njihovim donošenjem započet je proces stvaranja pravnog okvira neophodnog za uspostavljanje i razvoj informacionog društva.

Sve veća upotreba informaciono-komunikacionih tehnologija u svakodnevnom životu i radu i s tim vezi, sve veća on-line aktivnost građana i privrede, sa jedne strane, odnosno, razvoj portala e-uprave i informacionih sistema posredstvom kojih je moguće uspostaviti elektronsku komunikaciju odnosno razmjenu dokumenata, podataka i informacija sa druge strane, nametnuli su potrebu za pravnim uređivanjem elektronskog načina komunikacije građana i privrednih subjekata sa državnom administracijom.

Predlog Zakona o elektronskoj upravi ima nekoliko konceptualnih cjelina. Prva i za građane i privredne subjekte najvažnije cjelina odnosi se na odjeljak pod nazivom “Elektronska komunikacija sa korisnicima” kroz koji je normiran način komunikacije svih institucija kada u vršenju svojih nadležnosti ostvaruju komunikaciju elektronskim putem sa građanima, privrednim društvima, drugim pravnim licima i preduzetnicima. Komunikacija sa državnom upravom može biti ostvarena putem elektronske pošte ili preko portala e-uprave koji predstavlja centralnu tačku pristupa uslugama državne administracije. Dakle, da bi efikasno i brzo ostvarili svoja prava ovaj koncept garantuje korisnicima usluga državne administracije da jednostavno i brzo, posredstvom portala e-uprave, kontaktiraju željenu instituciju i komuniciraju elektronskim putem. Kapacitativnost pomenutog portala je takva da može da podrži rad svih institucija centralizovano i na samo jednom mjestu. Sistem garantuje jednostavnost upravo zbog centralizacije koja istovremeno ograničava državne institucije da samostalno razvijaju portale za komunikaciju sa korisnicima.

Druga cjelina vezana je za uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema za razmjenu podataka iz registara državnih organa. Naime, polazeći od obaveze državnih organa i organa državne uprave da u postupku ostvarivanja prava i obaveza korisnika, po službenoj dužnosti, pribavljaju podatke o činjenicama o kojima vode službenu evidenciju u skladu sa zakonima, uspostavljanje pomenutog informacionog sistema značajno bi pojednostavilo i ubrzalo pribavljanje podataka i samim tim doprinijelo efikasnosti postupka.

Treća cjelina zakona odnosi se na elektronsku komunikaciju između organa državne uprave, a tiče se normiranja obaveze korištenja informacionog sistema za upravljanje dokumentima (IS edms) posredstvom kojeg bi se vršio prijem, razvrstavanje i dostavljanje dokumenata između organa državne uprave.

Naime, sistem za upravljanje dokumentima trenutno razvijen je za potrebe ministarstava i Vlade Crne Gore. U cilju stvaranja pretpostavki za korištenje već razvijenih funkcionalnosti ovog sistema i snižavanja troškova rada državne administracije ideja je da posredstvom

pomenutog informacionog sistema organi državne uprave razmjenju dokumenta. Za sprovođenje ove zakonske cjeline neophodno je sistem implementirati u organima uprave.

Glavni cilj normiranja pomenutih oblasti je težnja za kreiranjem ambijenta u kojem će državna administracija biti servis građana i privrede, a najbolji način za eliminisanje administrativnih barijera jeste upravo data mogućnost da građani i privredni subjekti komuniciraju sa državnom administracijom u bilo koje vrijeme i sa bilo kojeg mjesta.

III. USAGLAŠENOST SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Predlog Zakona o elektronskoj upravi uređuje se oblast elektronske uprave u Crnoj Gori u skladu sa njenim stvarnim i projektovanim potrebama, kako sa aspekta razvojnih potreba tako i u skladu sa zahtjevima međunarodnih integracionih procesa.

U metodološkom smislu, ovim zakonom koncipira se sistem instrumenata koji se stavljaju na raspolaganje građanima, privrednim društvima, drugim pravnim licima i preduzetnicima u cilju pojednostavljivanja komunikacije sa državnim organima i u neophodnoj mjeri usklađen je sa politikama, rezolucijama, sporazumima Evropske Unije posebno sa Direktivom 2006/123/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 12.decembra 2006.godine o uslugama na unutrašnjem tržištu -32006L0123, u smislu odredbi da Države članice osiguravaju da se svi postupci i formalnosti vezani za pristup i izvođenje uslužne djelatnosti mogu lako ispuniti na daljinu i elektronskim putem preko pripadajuće jedinstvene kontaktne tačke i pri odgovarajućem nadležnom tijelu.

IV. OBJAŠNJENJE POJEDINIH PRAVNIH INSTITUTA

I Osnovne odredbe (član 1-4) – Osnovnim odredbama definisan je predmet zakona, izuzeća od primjene zakona, primjena drugih propisa i značenje pojedinih izraza upotrijebljenih u zakonu.

II Elektronska komunikacija sa korisnicima (član 5 – 11)

U članu 5 propisano je da korisnici mogu predati podnesak u elektronskom obliku preko portala e-uprave ili elektronskom poštom na e-mail adresu određenu za prijem elektronske pošte. Portal e-uprave je jedinstveni portal i centralna tačka pristupa državnim organima, organima državne uprave, organima lokalne samouprave, javnim službama i pravnim licima koja vrše javna ovlašćenja (jednom riječju: organima).

Članom 6 definisano je da organ ne može odbiti prijem podneska u elektronskoj formi ukoliko je podnjet u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak pred tim organom.

U članu 7 definisano je da je organ dužan da, u cilju stvaranja mogućnosti za podnošenje podnesaka preko portala e-uprave, za taj portal pripremi odgovarajuće aplikativno rješenje za prijem svih vrsta podnesaka koji se tom organu mogu podnijeti u elektronskom obliku u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak pred tim organom.

U članu 8 uređen je način dostavljanja odluke ili drugog akta iz nadležnosti organa.

Cilj ovih određenja je da se građanima i privrednim i drugim subjektima, obezbijedi elektronska komunikacija sa organima, kad im se obraćaju radi ostvarivanja svojih prava i interesa. Na taj način se građanima i privrednim i drugim subjektima obezbijeduje lakši pristup organima od kojih zavisi ostvarivanje njihovih prava, obaveza i interesa, čime se

doprinosi jačanju ljudskih prava, kao i unapređenju poslovnog ambijenta s jedne strane i efikasnijem postupanju organa sa druge strane.

Pri tome se, prilikom propisivanja obaveza organa u čl. 6, 7 i 8 ovog zakona, vodilo računa da ove obaveze budu u skladu sa zakonima kojima se uređuju nadležnosti i postupak pred tim organima, tako da obuhvat elektronske komunikacije građana, privrednih i drugih subjekata sa organima (vrste podnesaka, odnosno akata koji mogu biti predmet ove komunikacije) zavisi od određenja u tim zakonima.

U članu 9 propisano je da je nadležni organ u obavezi da obezbijedi uslove za neporecivost, povjerljivost, cjelovitost i raspoloživost podataka na portalu e-uprave u skladu sa propisima o informacionoj bezbjednosti.

U članu 10 je definisano da se podaci, informacije, podnesci i drugi akti na portalu e-uprave arhiviraju u skladu sa propisima o arhivskoj djelatnosti i informacionoj bezbjednosti.

U članu 11 je definisan osnov za donošenje podzakonskog akta kojim će se urediti bliži sadržaj portala e-uprave, način upravljanja portalom, obaveze organa u vezi korišćenja portala e-uprave, obaveze glavnog administratora i druga pitanja od značaja za funkcionisanje portala.

III Informacioni sistem za razmjenu podataka iz registara državnih organa (član 12-16)

Članom 12 definisana je obaveza državnih organa i organa državne uprave da podatke iz elektronskih registara i informacionih sistema razmjenjuju preko jedinstvenog informacionog sistema za razmjenu podataka ili preko web servisa. Pomenuti informacioni sistem uspostavlja i njime upravlja nadležni organ.

U članu 13 propisana je obaveza nadležnog organa da obezbijedi da se podaci u informacionom sistemu za razmjenu podataka razmjenjuju na osnovu jedinstvenih identifikatora korisnika odnosno pravnog ili fizičkog lica čije podatke organ u okviru svojih nadležnosti obrađuje. Navedeno je šta se podrazumijeva pod pojmom jedinstveni identifikator, te da će sadržaj i način vođenja jedinstvenog informacionog sistema za razmjenu podataka posebnim propisom urediti Vlada.

Član 14 definiše da organi državne uprave mogu pristupiti jedinstvenom informacionom sistemu za razmjenu podataka samo preko naloga na domenu mreže organa državne uprave. Izuzetno od stava 1 organi koji nemaju nalog na domenu mreže organa državne uprave mogu pristupiti informacionom sistemu uz prethodnu saglasnost nadležnog organa. Način otvaranja, suspenzije i ukidanja naloga na domenu mreže iz stava 1 ovog člana uređuje se propisom nadležnog organa.

Član 15 propisuje obavezu državnih organa i organa državne uprave, koji vode elektronske registre i informacione sisteme da nadležnom organu dostave podatke o tim registrima i informacionim sistemim, dok stav 2 predviđa obavezu da se prije uspostavljanja informacionog sistema pribavi saglasnost nadležnog organa i organa nadležnog za finansije. Nadležni organ vodi evidenciju o registrima i informacionim sistemima. a bliži sadržaj podataka o elektronskim registrima i informacionim sistemima, sadržaj i način vođenja evidencije propisuje nadležni organ.

U članu 16 propisana je zabrana da se elektronski registri, informacioni sistemi i email nalozi državnih organa i organa državne uprave ne mogu nalaziti na serverima van Crne Gore osim za organe koji obavljaju djelatnost van teritorije Crne Gore. Takođe, propisana je

obaveza da se u zvaničnoj komunikaciji koriste isključivo e-mail nalozi na domenu mreže državnih organa.

IV Elektronska komunikacije između organa (član 17)

Član 17 propisuje da se prijem, razvrstavanje i dostavljanje dokumenata između organa državne uprave vrši preko Informacionog sistema za upravljanje dokumentima kojim upravlja nadležni organ.

V Internet prezentacije državnih organa

Član 18 definiše obuhvatnost Web portala Vlade Crne Gore, definiše da Web portalom upravlja nadležni organ preko glavnog administrator kojeg određuje starješina nadležnog organa.

Član 19 definiše da sadržaj podportala uređuje administrator podportala, kojeg određuje starješina organa državne uprave.

Član 20 definiše ovlašćenje za izradu podzakonskog akta kojim će se urediti izgled Web portala Vlade i podportala, način upravljanja i funkcionisanja i uslove za pristup Web portalu Vlade i druga pitanja od značaja za internet prezentaciju organa državne uprave.

VI Nadzor nad sprovođenjem zakona

Članom 21 propisano je da nadzor nad sprovođenjem zakona vrši nadležni organ, da poslove inspeksijskog nadzora vrši inspektor za usluge informacionog društva.

VII Prekršajne odredbe

Članom 22 propisuju se novčane kazne za prekršaje.

VIII Prelazne odredbe

U prelaznim odredbama definisan je rok za izradu podzakonskih akata, rok u kojem organi moraju postaviti aplikativno rješenja za elektronsku komunikaciju sa korisnicima preko portala e-uprave, rok za uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema za razmjenu podataka u elektronskom obliku, rok u kojem će biti uspostavljena evidencija o informacionim sistemima državnih organa i organa državne uprave.

Članom 28 propisano je da Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom listu Crne Gore

V. FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje zakona potrebno je obezbijediti sredstava u iznosu 950.000 € koja se odnose na realizaciju Jedinstvenog informacionog sistema za razmjenu podataka, Informacionog sistema za upravljanje dokumentima u organima uprave (uprave, zavodi, sekretarijati), kao i sredstva za hostovanje u Crnoj Gori elektronskih registara, informacionih sistema i e-mail naloga, koji su prije donošenja ovog zakona smješteni na serverima van Crne Gore.

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

IZVJEŠTAJ SA JAVNE RASPRAVE O NACRTU ZAKONA O ELEKTRONSKOJ UPRAVI

Podgorica, decembar 2013.godine

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

U skladu sa Uredbom o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona ("Sl.list Crne Gore", broj 12/12), Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije organizovalo je javnu raspravu o Nacrtu Zakona o elektronskoj upravi.

Shodno odredbama pomenute Uredbe, ministarstvo je 23. oktobra 2013. godine na svojoj internet stranici i na portalu e-uprave objavilo javni poziv državnim organima, organima državne uprave, organima lokalne samouprave, javnim službama i pravnim licima koja vrše javna ovlašćenja, građanima, privrednim društvima, nevladinim organizacijama i drugim zainteresovanim organizacijama, zajednicama i pojedincima da se uključe u javnu raspravu i daju svoj doprinos u razmatranju Nacrta zakona o elektronskoj upravi.

Naznačenog datuma tekst nacrta Zakona je distribuiran uz dnevni list Pobjeda. Zvanično obavještenje o održavanju javne rasprave sa preciznim instrukcijama gdje se može preuzeti tekst zakona upućeno je na adrese 53 državna organa i to: Vrhovno državno tužilaštvo, Generalni Sekretarijat Vlade, Ministarstva pravde, unutrašnjih poslova, odbrane, finansija, vanjskih poslova i evropskih integracija, prosvjete, nauke, kulture, ekonomije, saobraćaja i pomorstva, poljoprivrede i ruralnog razvoja, održivog razvoja i turizma, zdravlja, ljudska i manjinska prava, rada i socijalnog staranja, Sekretarijata za razvojne projekte, Uprave za antikorupcijsku inicijativu, Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, Uprave policije, Poreske uprave, Uprave carina, Uprave za nekretnine, Uprave za zaštitu kulturnih dobara, Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća, Lučke uprave, Uprave pomorske sigurnosti, Direkcije za saobraćaj, Direkcije za željeznice, Direkcije javnih radova, Fitosanitarne uprave, Veterinarke uprave, Uprave za šume, Uprave za vode, Agencije za duvan, Uprave za zbrinjavanje izbjeglica, Uprave za kadrove, Direkcije za zaštitu tajnih podataka, Uprave za sprečavanje novca i finansiranje terorizma, Uprave za javne nabavke, Zavoda za statistiku, Zavoda za školstvo, Uprave za mlade i sport, Državni arhiv, Uprave za zaštitu konkurencije, Zavoda za intelektualnu svojinu, Zavoda za metrologiju, Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju i Agencija za zaštitu životne sredine.

Javna rasprava o Nacrtu zakona trajala je do 02. decembra 2013. godine. Prema slijedećem

Programu javne rasprave:

I Javnu raspravu o Nacrtu zakona o elektronskoj upravi sprovelo je Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije.

II Javna rasprava o Nacrtu zakona trajala je 40 dana od dana objavljivanja Nacrta zakona na internet stranici Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije i portalu e-uprave i dnevnom listu Pobjeda, odnosno od 23. oktobra 2013. godine do 02. decembra 2013. godine.

III Centralne javne rasprave o Nacrtu zakona o elektronskoj upravi održana je 29. novembra 2013. godine u zgradi Uprave za imovinu u Ulici JOvana Tomaševića.

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

IV Predlozi, sugestije i komentari na Nacrt zakona mogli su se dostavljati Ministarstvu za informaciono društvo i telekomunikacije na adresu: Rimski Trg 45, 81 000 Podgorica, fax: +382 20 241 790 ili na e-mail: kabinet@mid.gov.me.

V Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije je nakon završetka rasprave, razmotrilo predloge, sugestije i komentare učesnika, i sačinilo izvještaj o javnoj raspravi.

Primjedbe i sugestije dostavljenje u pisanoj formi

Ministarstvo održivog razvoja i turizma – Direktorat za planiranje prostorom

Primjedba : Član 5 stav 1 – „Korisnici mogu predati podnesak organu preko internet portala elektronske uprave (u daljem tekstu: portal e-uprave) ili elektronskom poštom na e-mail adresu organa određenu za prijem elektronske pošte.“ – precizirati i doraditi normu – za slučaj kada se podnesak preda i preko portala e-uprave i na e-mail adresu organa određenu za prijem elektronske pošte, ali različitog dana. Naime treba imati u vidu da od prijema podnesaka npr. zahtjeva (kojim se pokreće postupak) ili žalbe počinju teći rokovi za odlučivanje o istima koji su prekluzivnog karaktera.

Stav obrađivača: Odredbom člana 5 Predloga zakona se uređuju samo mogućnosti predavanja podnesaka nadležnim organima elektronskim putem, pa su kao mogućnosti predviđene predavanje podneska organu preko internet portala elektronske uprave (u daljem tekstu: portal e-uprave) ili elektronskom poštom na e-mail adresu organa određenu za prijem elektronske pošte. Koja od ovih mogućnosti će biti iskorišćena u određenom postupku zavisi od zakona kojim je taj postupak uređen. Ukoliko procesnim zakonom budu propisane obje mogućnosti tim zakonom će se urediti i pitanje koji dan će se smatrati danom predaje podneska ako stranka odnosno korisnik preda organu podnesak na oba propisana načina. Dakle, ovo pitanje ne može biti predmet uređivanja ovog zakona, pa je s toga primjedba neprihvatljiva.

Primjedba na član 6 – „Organ ne može odbiti prijem podneska u elektronskoj formi, ukoliko je podnjet u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak pred tim organom.“ Upitno je, međutim, šta u slučaju kad organ primi podnesak u elektronskoj formi za koji nije nadležan i ako je nesumnjivo koji je organ nadležan za prijem. Da li, u tom slučaju, postupiti u skladu sa ZUP-om - član 55 stav 4;

Stav obrađivača: Postupanje je regulisano zakonom po kojem organ postupa – primjenjuju se isti postupci kao u slučaju prijema dokumenta za koji organ nije nadležan konvencionalnim putem.

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

Primjedba na član 7 stav 3 – „Portalom e-uprave upravlja nadležni organ preko glavnog administratora koga određuje starješina nadležnog organa.“ Precizirati da li je nadležni organ koji upravlja portalom e-uprave, organ nadležan za informaciono društvo. Preciziranje norme, u pogledu određivanja nadležnog organa, izvršiti i u ostalim odredbama Nacrta.

Stav obrađivača: Portalom e-uprave upravlja organ nadležan za informaciono društvo. Sugestija prihvaćena u smislu preciziranja člana 7 u kojem je definisano da organ nadležan za informaciono društvo upravlja portalom i u članu je „uvedena“ skraćenica: u daljem tekstu nadležni organ.

Primjedba na član 8 stav 2 - „Ukoliko korisnik u podnesku ne navede e-mail adresu za prijem elektronske pošte, organ iz stava 1 ovog člana će dostavljanje odluke ili drugog akta izvršiti na drugi način u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak pred tim organom.“ Preformulisati u smislu da će se, ukoliko korisnik u podnesku ne navede e-mail adresu za prijem elektronske pošte, dostavljanje podneska izvršiti na način propisan Zakonom o opštem upravnom postupku.

Stav obrađivača: S obzirom da je cilj zakona, kako to proizilazi iz člana 1 Predloga zakona, da se primjenjuje na državne organe, organe državne uprave, organe lokalne samouprave, javne službe i pravna lica koja vrše javna ovlašćenja, koji u vršenju svojih nadležnosti ostvaruju komunikaciju sa građanima, privrednim društvima, drugim pravnim licima i preduzetnicima elektronskim putem, ili kad obrađuju, razmjenjuju i objavljuju podatke i informacije u elektronskom obliku, to podrazumijeva da se odredba člana 8 stav 2 Predloga zakona odnosi na postupke pred svim tim organima, a to nije samo upravni postupak. Ukoliko su bilo kojim procesnim zakonom (o parničnom ili vanparničnom) predvidi mogućnost dostavljanja odluka nadležnog organa na način iz člana 8 stav 1, a stranka odnosno korisnik ne navede svoju e-mail adresu za prijem elektronske pošte, onda se dostavljanje svakako ne može izvršiti u skladu sa zakonom o opštem upravnom postupku, već u skladu sa procesnim zakonom kojim je takav način dostavljanja odluka propisan.

Hidrometeorološki zavod Crne Gore

Hidrometeorološki zavod Crne Gore aktom broj 01-3617 obavijetio da nema primjedbi i sugestija.

Poreska uprava

Primjedbe na članove 5 i 8 : Da li je neophodno dostavljanje podneska e-mail-om, ako se teži da portal e-uprave bude što više korišćen? Postavlja se pitanje dostavljanja potvrde o prijemu podneska, priloženim dokumentima koja su bitna za sam postupak, obaveznim podacima koje je potrebno dostaviti da bi se podnesak evidentirao... Postoji mogućnost da bi administrator bio “zatrpan” raznim mail-ovima, a da se portal i dalje ne bi koristio u dovoljnoj mjeri... Ovo “ili” će

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

napraviti poluautomatizovan proces i neće olakšati administraciju u organima... Svjedoci smo da ovaj model nije istinski zaživio, u praksi, na primjeru CRPS-a.

Stav obrađivača: Dostavljanje podneska e-mailom bi na neki način predstavljalo konkurenciju portalu e-uprave, ali smatramo da u ovoj fazi sve elektronske načine komunikacije moramo učiniti dostupnim prvenstveno zbog toga što su utemeljeni na zakonima. U Zakonu o elektronskom dokumentu ("Sl.list CG", broj 5/08) precizirana je norma da elektronski dokument ima istu pravnu valjanost kao i dokument sačinjen na papiru, ako se njegova upotreba i promet vrše u skladu sa tim zakonom, te da organ ne može odbiti prijem elektronskog dokumenta samo zato što je dostavljen u elektronskoj formi, a da se prilikom upotrebe i prometa elektronskih dokumenata može koristiti bilo koja dostupna i upotrebljiva informaciono-komunikaciona tehnologija. Zbog navedenom ne možemo isključiti e-mail korespondenciju iz zakona.

Primjedbe na član 7: Organ je dužan da, u cilju stvaranja mogućnosti za podnošenje podnesaka preko portala e-uprave, za taj portal pripremi odgovarajuće aplikativno rješenje za prijem svih vrsta podnesaka koji se tom organu mogu podnijeti u elektronskom obliku u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak pred tim organom. Na portalu e-uprave se centralizovano i na jednom mjestu vrši autentifikacija i autorizacija korisnika. Portalom e-uprave upravlja nadležni organ preko glavnog administratora koga određuje starješina nadležnog organa.

Kakva je budućnost postojećih portala i sistema za autorizaciju i autentifikaciju u organima? Zakon se ne bavi ovim pitanjem, a riječ je o jako bitnoj stavki koja će definisati i odrediti buduće strateške trendove u samim organima. Da li je portal e-uprave jedino i jedinstveno mjesto za sve korisničke servise ili se korisnicima ostavlja na volju da koriste postojeće e-usluge organa (postoji više pristupnih tačaka)?

Stav obrađivača: Zakonom je jasno precizirano da portal treba da bude centralna tačka pristupa svim uslugama državne administracije. To je u skladu sa iskustvima EU zemalja i isto treba da bude u funkciji eliminisanja administrativnih barijera odnosno u funkciji komfornog on-line pristupa uslugama državne administracije. Ovo rješenje nikako ne znači eliminisanje do sada izrađenih portala jer će pristup istima biti omogućen posredstvom portala e-uprave što se, naravno, neće odraziti da komfornost komunikacije, odnosno najmanje je bitno tehničko rješenje koje će biti u pozadini portala e-uprave.

Primjedba na član 24: Organi su dužni da aplikativno rješenje za prijem svih vrsta podnesaka u skladu sa članom 7 stav 1 ovog zakona postave na portal e-uprave u roku od 18 mjeseci od stupanja na snagu ovog zakona. Možda je rok kratak imajući u vidu da određeni organi imaju široku lepezu usluga?!

Stav obrađivača: Uzimajući u obzir broj obveznika primjene ovog zakona i broj usluga koje pruža državna administracija moglo bi se reći da je predloženi rok za postavljanje on-line usluga

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

preambiciozan, ali smatramo da nema svrhe isti produžavati jer prolongiranje u ovom slučaju ne bi dalo očekivani rezultat.

Primjedba na član 25: Jedinostveni informacioni sistem za razmjenu podataka iz člana 12 ovog zakona nadležni organ će uspostaviti u roku od 24 mjeseca od stupanja na snagu ovog zakona. Možda je rok kratak imajući u vidu da određeni organi imaju široku lepezu usluga.

Stav obrađivača: Predloženi rok smatramo realnim, realizacija sistema zavisiće od odobrenih sredstava za realizaciju.

Primjedba na član 12: Organi koji vode elektronske registre i upravljaju informacionim sistemima iz svoje oblasti u skladu sa posebnim zakonima, podatke i informacije iz tih registara i informacionih sistema razmjenjuju preko jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka. Da li se planira donošenje posebnog (pod)zakonskog akta koji će se odnositi na Jedinostveni informacioni sistem (kao npr. CRS)?

Stav obrađivača: U članu 13 stav 3 propisana je obaveza donošenja podzakonskog akta kojim će se urediti sadržaj i način vođenja podataka u jedinstvenom informacionom sistemu za razmjenu podataka kao i upravljanje ovim sistemom.

Primjedba na član 17: Kada je planirana implementacija eDMS-a u upravama? Ovo je bitno ne samo u smislu primjene ovog zakona nego i buduće strategije i adekvatnog planiranja. Koliko je potrebno za implementaciju imajući u vidu dosadašnja iskustva u ministarstvima?

Stav obrađivača: Uvođenje sistema za upravljanje dokumentima u upravama zavisiće od sredstava odobrenih za realizaciju sistema. Aktivnostima će koordinirati nadležni organ za informaciono društvo. Projektovana su samo ukupna sredstva za implementaciju zakona.

Ministarstvo ekonomije

Primjedba: U skladu sa nadležnostima Direktorata za multilateralnu i regionalnu trgovinsku saradnju i ekonomske odnose sa inostranstvom, naše mišljenje je bazirano na međunarodnim obavezama preuzetim članstvom Crne Gore u Svjetsku trgovinsku organizaciju (STO), kao i obavezama koje proizilaze iz pripreme za članstvo u Evropskoj uniji (EU). S tim u vezi, ovim putem vas informišemo sljedeće:

Kada je u pitanju STO, Crna Gora se u Izvještaju Radne grupe za pristupanje Crne Gore STO-u, obavezala da će najkasnije u roku od dvije godine, od dana pristupanja (29. aprila 2012. godine), osnovati ili odrediti jedan službeni list ili internet stranicu, koji se redovno objavljuje ili ažurira, a koja će biti lako dostupni državama članicama STO, kao i njihovim pojedincima i preduzećima. Cilj pomenutog nije samo dostupnost informacija, već i mogućnost davanja komentara na legislativu najmanje 30 dana prije njenog donošenja od strane Vlade. U pitanju su propisi koji se odnose na trgovinu robom, uslugama, i trgovniskim aspektima prava intelektualne svojine, i/ili na utiču na njih (paragraf 273 Izvještaja).

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

Stav obrađivača: Shodno Uredbi o postupku i načinu sprovođenja javne rasrave u pripremi zakona ("Sl.list Crne Gore", broj 12/12) svaki organ je u obavezi da zakonski akt objavi na internet stranici i na portalu e-uprave, tako da je ova obaveza, preuzeta članstvom Crne Gore u STO, ispunjena i prije roka na koji smo se obavezali (29.april 2014.godine) i stvorene su sve pretpostavke za njenu punu implementaciju.

Primjedba: Kada je u pitanju EU, u skladu s preporukama Evropske komisije (EK) koje su uslijedile tokom analitičkih pregleda za Poglavlje 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga i posjete Ekspertske misije Generalnog direktorata za unutrašnje tržište i usluge (eng. DG MARKT) i Generalnog direktorata za proširenje (eng. DG ENLARG) u martu og. neophodno je stvoriti uslove za: Uspostavljanje jedinstvene kontaktne tačke za usluge (JKT) i Uspostavljanje i povezivanje Crne Gore s Informatičkim sistemom unutrašnjeg tržišta (eng. Internal Market Information System – IMI).

Stav obrađivača: Uspostavljanje portala e-uprave kao centralne tačke za pristup uslugama je na fonu zahtjeva za uspostavljanje jedinstvene kontaktne tačke za usluge, dok donošenje ovog zakona ne može imati negativne implikacije niti će uticati na povezivanje Crne Gore sa informatičkim sistemom unutrašnjeg tržišta, posebno što se radi o normi koja je vezana za prekogranične usluge koje su tretirane posebnim zakonima.

Ministartvo zdravlja

Primjedna na član 4 stav 9: E-mail nalog je instrument pomoću kojeg se državni službenik i namještenik prijavljuje na mrežni servis koje omogućava slanje i primanje poruka elektronskim putem. Predlažemo da se poslije riječi državni službenik i namještenik dodaju riječi „i ostali korisnici e-mail naloga iz domena prijavljuju“.

Stav obrađivača: Na gov.me domenu nalog mogu imati samo državni službenici i namještenici shodno Pravilniku o otvaranju, suspenziji, ukudanju i ažuriranju naloga na domenu mreže državnih organa i Pravilniku o otvaranju, suspenziji, ukidanju i ažuriranju e-mail naloga.

Primjedba na član 16: Elektronski registri i informacioni sistemi oragana i e-mail nalozi ne mogu se nalaziti na serverima van Crne Gore. Predlažemo da se na kraju doda „sem u izuzetnim situacijama uz posebnu saglasnosz nadležnog organa“.

Stav obrađivača: Primjedba nije prihvaćena jer je MIDITK stava da ni jednom organu ne treba davati ekskluzivitet da odlučuje koji sistemi mogu, onsono ne mogu da se hostuju van Crne Gore, već da iz bezbjednosnih razloga ova norma treba da važi za sve organe.

Ministartsvo vanjskih poslova i evropskih integracija

Primjedbe na članove 16 i 26: U predloženom tekstu ova dva člana kaže se da se informacioni sistemi državnih organa ne mogu nalaziti na serverima van Crne Gore i da su organi čiji su informacioni sistemi prije stupanja na snagu ovog zakona smješteni na serverima van Crne Gore dužni da te informacione sisteme smjeste na servere u Crnoj Gori, u roku od 12 mjeseci od

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

stupanja na snagu ovog Zakona. Ako se termin informacioni sistem posmatra u najširem smislu (kako je i navedeno u članu 1 - „informacioni sistem je skup tehnološke infrastrukture (hardverske i softverske) za prikupljanje, smještanje, obradu, prenos, prikazivanje i korišćenje podataka i informacija;”) onda bi se lokalne mreže u diplomatsko-konzularnim predstavništvima mogle posmatrati kao informacioni sistemi koji se nalaze van Crne Gore. Teoretski, tehnologija danas može omogućiti da se na serverima u Crnoj Gori drže svi podaci iz diplomatsko-konzularnih predstavništava i da su DKP računari samo ‘terminali’ (recimo neko private cloud rješenje - Infrastructure, Platform ili Software as a Service), ali bi implementacija takvog koncepta iziskivala dosta novca (što bi bez sumnje značajno uticalo na iznos naveden u članu koji se odnosi na finasijka sredstva. U svakom slučaju, za ovakvo tumačenje koje pretpostavlja da se informacioni sistemi koji postoje van Crne Gore (svaka ambasada šire tumačeno (po definicija iz člana 1) je poseban ‘informacioni sistem’) presele na servere u CG, ne odgovara vremenski rok naveden u članu 26 (godinu dana).

Za neke planirane MVPEI informacione sisteme poput IS za zaštićenu elektronsku komunikaciju i vizni režim podrazumijeva se da će infrastruktura biti planirana tako da je saglasna sa onim što je pretpostavljeno tekstom člana 16 i 26 (centralni menadžment i baze podataka za ove IS će svakako biti u Podgorici) i vjerovatno su u ovom tekstu tretirani i ovakvi informacioni sistemi. Međutim, kako je u članu 1 termin “informacioni sistem” definisan tako da bi se mogao odnositi i na lokalne računarske mreže u našim misijama i ambasadama, ovako sročeni članovi 16 i 26 bi se sa ovog aspekta mogao isuviše široko tumačiti. Zato bi trebalo razmotriti mogućnost da se na ovaj pravni tekst utiče uvažavajući činjenicu da postoje ispostave jednog državnog organa (MVPEI) koji u potpunosti funkcionišu van teritorije Crne Gore (a vjerovatno postoje i ispostave vojske CG i MUP-a koje posluju van teritorije CG). I iz tog razloga upućujemo sugestiju da se ovako definisani članovi 16 i 26 i uz definiciju pojma “informacioni sistem” iz člana 1 Nacrta zakona ne bi trebali odnositi na diplomatsko-konzularna predstavništva Crne Gore ili da bi se možda u tekstu Zakona moglo navesti da će se funkcionisanje organizacionih jedinica državnih organa koje se nalaze i posluju van teritorije Crne Gore urediti drugim podzakonskim aktom (ovo pitanje će se vjerovatno nekada morati urediti nekim pravnim aktom).

Stav obrađivača: Prihvaćena sugestija – u članu dodato da norma ne važi za organe koji posluju izvan teritorije Crne Gore.

Uprava pomorske sigurnosti

Primjedba : Imajući na umu da je Crna Gora članica IMO-a (medjunarodna pomorska organizacija), kao i potpisnica SOLAS konvencije (Medjunarodna konvencija o zaštiti ljudskih života na moru) obavezni smo još bili u 2008 godini implementirati LRIT (Long Range identification and Tracking – eng) sistem, odnosno sistem za daljinsku identifikaciju i praćenje brodova putem satelita . Višedetalja o samom sistemu možete naći na ovoj adresi <http://www.pomorstvo.me/files/informacijaLRIT.pdf>. Trenutno Crna Gora je uspostavila nacionalni LRIT Data Centar. Imajući na umu malu flotu od 3 broda koje posjeduje Crna Gora

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

primijenjeno je tzv. "outsourcing" rješenje kompanije POLESTAR. Cilj Crne Gore je da postane dio evropskog LRIT Data Centra i za to smo već poslali zahtjev prema Evropskoj Agenciji za pomorsku sigurnost. Sve zemlje članice EU su dio EU LRIT Data Centra. Ukoliko član zakona 16 bude ostao isti, to će značiti da nećemo moći pristupiti EU LRIT Data Centru i da ćemo morati primijeniti "in country" rješenje za LRIT nacionalni Data Centar. Ovo rješenje je do 30 puta skuplje od postojećeg rješenja i njegova implementacija dostiže budžet Uprave pomorske sigurnosti. Uzimajući u obzir veličinu naše flote tzv "in country" rješenje je u potpunosti neracionalno.

S tim u vezi predlažemo da se član 16. Zakona izmijeni i glasi "Elektronski registri i informaciono sistemi organa i e-mail nalozi se ne mogu nalaziti na serverima van Crne Gore bez odobrenja Ministarstva".

Stav obrađivača: Sugestija suštinski identična onoj koju su imali u MVPIE i ista je prihvaćena.

MONSTAT

Pitanje: Da li je moguće otvaranje poddomena na mail server ime.prezime@drzavniorgan.gov.me? Da li je moguć export postojećih podataka (mailova, kontakata) sa postojećeg mail sistema (exchange 2003) na vaš sistem. Postoji li mogućnost dodjele uloge administratora poddomena koji bi mogao da otvara nove mailove u okviru poddomena i resetuje šifre postojećim korisnicima. Kakve su mogućnosti za preusmjeravanje mejlova sa @drzavniorgan.org na @drzavniorgan.gov.me. Postoji li (kao u slučaju portala e-uprava) mogućnost izrade jedinstvene web aplikacije za sve državne organe i dodjela uloge administratora poddomena koji bi postojeću aplikaciju prilagodio svojim potrebama.

Stav obrađivača: Pitanja nijesu usko vezana za zakonsku materiju. Odgovor Monstatu biće dostavljen e-mailom.

Duško Petrović, izvršni direktor Digit Montenegro

Primjedba na član 16: Elektronski registri i informacioni sistemi organa i e-mail nalozi ne mogu se nalaziti na serverima van Crne Gore. Ovdje bih dodao stav koji bi osigurao da se u zvaničnoj komunikaciji sa zainteresovanim stranama ne mogu koristiti e-mail nalozi koji se ne nalaze u domenima koji administrativno ne pripadaju organima državne uprave, odnosno ne pripadaju root gov domenu ili domenu koji administrativno pripada organima uprave. (npr. t-com.me, i slični). Ovo iz razloga što se za email naloge hostovane kod domaćih provajdera ne može sa sigurnošću utvrditi da li podatke hostuju lokalno ili u cloudu van Crne Gore, a i komunikacija sa ovakvih domena ne identifikuje jednoznačno pošiljaoca poruke niti ga povezuje sa organom uprave u kojem radi.

Stav obrađivača: Primjedba prihvaćena. Dodati novi stav "u zvaničnoj komunikaciji sa korisnicima moraju se koristiti e-mail nalozi koji se nalaze u domenu mreže državnih organa."

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

Primjedba na član 17: Ovdje je opisana samo komunikacija koja se vrši na nivou dokumenata u standardno čitljivoj formi (DOC, PDF, PPT, XLS, JPG, GIF, BMP, AVI itd), a komunikacija između organa uprave se može vršiti i automatski (interprocesno) na nivou web servisa (XML, itd) kroz enterprise service bus ili na sličan način. Ovo bi možda takođe trebalo pomenuti u zakonu, jer su interservisna komunikacija i kompatibilnost preduslov za razvoj naprednih servisa, automatizaciju i povećanje efikasnosti organa uprave. Ovo bi preduprijedilo da organi uprave samostalno implementiraju slična rješenja izvan zakonskog okvira, što bi moglo kasnije da pravi problem u integraciji servisa.

Stav obrađivača: Prihvaćena primjedba u smislu prepoznavanja razmjene dokumenata putem web servisa u članu 14 Zakona, dok se dio koji enterprise servise bus-a vezan za jedinstveni informacioni sistem za razmjenu podataka i samim tim tretiran u zakonu.

Primjedba na član 22: Postoji štamparska greška u prvoj rečenici, izostavljena je riječ „organu“, dodao bih stav 5 kojim bi se sankcionisala radnja u kojoj namještenik ne komunicira sa zainteresovanim subjektima preko zvanične e-mail adrese (vezano je za komentar u članu 16).

Stav obrađivača: Prihvaćena sugestija za štamparsku grešku i dodata kaznena odredba ukoliko se u komunikaciji sa korisnicima ne koristi zvanični e-mail nalozi na domenu mreže državnih organa.

Primjedbe sa centralne javne rasprave

U skladu sa Programom javne rasprave, Centralna javna rasprava održana je u zgradi Uprave za imovinu u ulici Jovana Tomaševića 29.11.2013. godine. Poziv za prisustvo javnoj raspravi upućen je 22. novembra 2013. godine slijedećim institucijama: Ministarstvima pravde, zdravlja, odbrane, finansija, nauke, prosvjete i sporta, unutrašnjih poslova, poljoprivrede i ruralnog razvoja, održivog razvoja i turizma, Upravi carina, ANB-u, Hidrometeorološkom zavodu, Fondu PIO, Sekretarijatu sudskog savjeta, Direkciji z zaštitu tajnih podataka, Zavodu za statistiku, Upravi za javne nabavke, Agenciji za lijekove i medicinska sredstva, Upravi za inspeksijske poslove, Glavnom gradu Podgorica, EKIP-u, Poreskoj upravi, Upravi za kadrove, Upravi za nekretnine, Centru za stručno obrazovanje, CBCG-u, Univerzitetu Donja Gorica, ETF-u, Ekonomskom fakultetu, PMF-u, Fakultetu za državne i evropske studije, kompanijama Telenor, M-tel, Crnogorski Telekom, Posta Crne Gore, Čikom, Digit, Telekom, Com Trade IT, Jugodata, Chip, MG Soft, Montex elektronika, Datalink, BBM, Microsoft Montenegro, S&T, Saga Montenegro, NVO Alfa Centar Nikšić, Udruženju mladih sa hendikepom, NVO Građanska alijansa, Društvu informatičara Crne Gore, CDT-u i Savezu slijepih.

Centralnoj javnoj raspravi su prisustvovali predstavnici slijedećih institucija: Centar za stručno obrazovanje - Dejan Stanić, Direkcija za zaštitu tajnih podataka - Bosiljka Dumović, Direkcija za

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

zaštitu tajnih podataka - Petar Koprivica, Montex elektronika - Aleksandar Radulović, Ministarstvo održivog razvoja i turizma - Veljko Vrbica, Fond PIO - Jasna Tapušević, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava - Biljana Pejović, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava - Maja Jović, Ministarstvo rada i socijalnog staranja - Marko Drobnjak, Agencija za nacionalnu bezbjednost - Igor Burić, Ministarstvo finansija - Danijela Kralj, Uprava za javne nabavke - Aleksandar M. Anđić, Zavod za statistiku – Ana Vasiljević, Ministarstvo pravde – Dušan Polović, Digit – Duško Petrović, Uprava za inspekcijske poslove – Vanja Grgurović, Ministarstvo prosvjete – Marina Matijević, Ministarstvo zdravlja – Svetlana Stojanović, Crnogorski Telekom – Marko Stojović, Poreska uprava – Predrag Škiljević, Uprava za nekretnine – Božidar Pavićević, S&T – Milan Marić, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava – Fikret Ljuljanović, Domen - Nataša Đukanović.

Raspravi su prisustvovali predstavnici obrađivača: prof.dr Vujica Lazović, potpredsjednik Vlade i ministar za informaciono društvo i telekomunikacije, mr Sandra Veličković, sekretar ministarstva, Radule Novović, generalni direktor za promociju informacionog društva, Ivan Lazarević, generalni direktor za elektronsku upravu, doc.dr Adis Balota, generalni direktor za informatičku infrastrukturu i službenici direktorata za elektronsku upravu.

Na centralnoj javnoj raspravi uvodna i zaključna izlaganja ispred obrađivača imali su prof.dr Vujica Lazović, potpredsjednik Vlade i ministar za informaciono društvo i telekomunikacije i mr Sandra Veličković, sekretar ministarstva.

Slijede primjedbe-prekucani tonski zapis sa centralne javne rasprave u dijelu komentara:

Predrag Škiljević – Poreska uprava

Primjedba: Samim nacrtom Zakona nije uređen dio koji se odnosi na postojeće informacione sisteme u organima. Pitanje je kakva je budućnost postojećih portala i sistema za autorizaciju i autentifikaciju u organima. Zakon se ne bavi ovim pitanjem, a riječ je o jako bitnoj stavci koja će definisati i odrediti buduće strateške trendove u samim organima. Da li je portal e-uprave jedino i jedinstveno mjesto za sve korisničke servise ili se korisnicima ostavlja na volju da koriste postojeće usluge? Ovo u smislu da trenutno Poreska uprava ima e servise u sklopu projekta “Objedinjene naplate” koje se odnose na PDV obrazac ili slično u izradi i praktično pred puštanje u produkciju je dio koji se odnosi na e PDV e dobit imamo dio priče koji se odnosi na centralni registar privrednih subjekata sa svim funkcionalnostima koje se odnose na registraciju promjena i likvidaciju privrednih subjekata. Pitanje je, da li je portal e -uprave jedino i jedinstveno mjesto, kako ovdje piše centralizovano, ili se ostavlja mogućnost samim korisnicima, odnosno građanima da koriste i postojeću infrastrukturu, postojeća mjesta koja su do sad koristili za podnošenje prijave u konkretnom slučaju ili se vrši transformacija da e –uprava zaista bude centralno jedinstveno mjesto?

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

Stav obrađivača: Odgovoreno u dijelu izvještaja u kojem su obrađene sugestije pristigle u pisanoj formi jer su identične uz pojašnjenje da je Zakonom o elektronskom potpisu i Uredbom o djelokrugu, sadržaju i davaocu usluga certifikovanja za organe uprave definisano izdavanje digitalnih certifikata

Milan Marić – S&T kompanija

Komentar: Imam više osnova da učestvujem u raspravi i sa jedne i sa druge strane, a kao kompanija mi smo izradili metodološki pristup radu e-uprave još 2006. godine za potrebe Sekretarijata za razvoj, i na osnovu toga je dobar dio poslova u metodološkom smislu bio organizovan. Jedna od koncepcija te metodologije za razvoj e- uprave, kako je zvanična državna metodologija i akt po kojem se dobar dio sistema konstantno u upotrebi radi i rađen i sistem autentikacije. Mi možemo sada pričati o tome ili na samom kraju ako želi još neko da se uključi u taj koncept, ali da dam samo jedno pojašnjenje. U metodološkom smislu i u strateškom definisano je da svi organi državne uprave a i druga fizička i pravna lica u perspektivi koriste sertifikat kao sredstvo neporecive autentikacije i potvrde urađenih transakcija na osnovu tog identiteta. To sredstvo se trenutno koristi u Poreskoj upravi, za potrebe podnošenja poreske prijave i namjera Vlade i drugih organa da se to standardizuje i bude jedinstveni model za autentikaciju. Kao odgovor na vaše pitanje, to znači da svi sistemi koji postoje mogu da se prilagode uz dopunu korišćenja digitalnog sertifikata koji je već prilagođen aplikaciji koju radi poreski sistem, odnosno jedan dio Vaših sistema za podnošenje poreske prijave. Tako da centralizovani način ne znači da se isključuju ostali sistemi nego da se dopunjuju jedinstvenim autentikacijskom ispravom koja će biti dobijena ili do strane Javnog organa Pošte za fizička i pravna lica ili od strane državnog organa, organa za državne službenike a to je sertifikaciono tijelo Vlade Crne Gore.

Što se drugog dijela tiče ovog materijala, htio bih da Vam kažem još par detalja koje neko od Vas može dati ideju i otvoriti diskusiju, ali prosto radi pojašnjenja. Jedan od servisa elektronske uprave koji smo upravo mi radili za potrebe sistema za visoko obrazovanje, odnosno projekta obrazovanje visokoškolaca je bio veoma indikativan sa strane efikasnosti sistema. Reći ću Vam samo neke od podataka koje možda znate li ne znate, ali dobro bi bilo da ih imate u vidu u današnjem radu. Sistem je pokazao da je radio 24 časa bez posebnog opterećenja i opsluživao je oko 4 do 8,000 prosječnih korisnika tog sistema. Sistem je radio po principu neprekidnog rada i imao je efikasnost završetka određenog predmeta do 7-8 minuta. Dakle, ja mislim da je taj podatak sasvim dovoljan da Vam da sliku koliko je efikasan sistem šaltera kada radi na taj način. Ako postoji neki šalter gdje se takav predmet od početka do kraja u ukupnom trajanju može završiti od 7-8 minuta, vjerovatno bi bio efikasniji od ovoga. Ovo ja mislim da ne može biti efikasnije. Sistem je radio subotom i nedeljom. Imali smo najveće opterećenje u radu u pred noćnim satima ili vikendom kada su ti ljudi završavali formalne administrativne obaveze. U tom smislu korisnici su bili studenti koji su svoje aplikacije dopunjavali, registrovali, koristili, onda kada su oni htjeli, a ne onda kada je šalter bio otvoren.

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

To je ideja priče da se centralizuje i ovaj koncept se zove „One stop shop”, ne zbog trgovine, nego zbog situacije da se na jednom mjestu i počinje i završava predmet. Rezultati ankete koji su uslijedili kao potreba da se izvrši analiza zadovoljstva korisnika, su pokazali zadovoljstvo korisnika 95%. To je začudilo i nas i korisnike sistema. Prosto, nije bilo realno, provjeravali smo da li je stvarno realno all jeste, zato što je na upit ankete odgovorilo pola korisnika afirmativno i smatralo u više od 90 % slučajeva da su veoma zadovoljni korišćenjem tog sistema. Sistem je iskazao potpunu podudarnost njihovih želja u procentu oko 80%. Da li možete zamisliti da neko želi uraditi neku potrebu, imati servis kojim završi svoju potrebu za 8 minuta i bude zadovoljan u 80 %.

Stav obrađivača: nije bilo primjedbi na tekst Zakona

Nataša Đukanović – Nevladina organizacija Digitalizuj.me

Komentar: Potpredsjednik je bio kod nas u posjeti prije nekih mjesec dana, i tada smo se prijavili da pomognemo ovoj Javnoj raspravi i najviše zbog toga što smatramo da se veliki dio toga odnosi na nas, odnosno na sve korisnike elektronskih medija u Crnoj Gori i definitivno pozdravljamo sve o posebno u smislu otvaranja priče o zakonu o Open Data politikama....Uvezivanje svih organa državne uprave i javnih servisa bi trebalo da u jednom trenutku dovede do toga da se počne raditi na otvorenim podacima ili kako se to već prevodi kod nas. Najveći dio kometara se najviše odnosi na terminologiju koja se koristi u zakonu Najveći dio je definitivno po pitanju informacioni sistem, pošto informacioni sistem definitivno više nije nešto što je prije 10 godina bio. Danas to predstavlja korišćenje raznoraznih drugih softvera, uvezivanje u sistem. O Članu 16. se priča o tome da elektronski registri informacioni sistemi organi ne mogu se nalaziti van Crne Gore. To je sasvim ok u koliko se izdefiniše šta je informacioni sistem. Postoje stvari koji su recimo Google analitika, koji se koriste na nekim od servisa kako smo uspjeli mi da primijetimo, kao recimo Twitter nalog je bukvalno jedna linija koda koja se nalazi na web sajtu. Znači treba samo taj dio malo bolje izdefinisati, posebno dio za informacione sisteme. Ima dio koji se odnosi recimo, Član 4., član stav. Kaže se za računare, da li se to samo odnosi na računare u smislu PC, ili su to ustvari uređaji zbog smart telefona itd. U tom smislu da se samo malo bolje izdefiniše termini koji se koriste. Ima dio koji smo mi kroz naše poslovanje primijetili da može da bude problem u smislu bezbjednosti posebno prenosa podataka pa bismo tu imali predlog da se uključi, a vezano za prenos podataka u bezbjedonosnom smislu. Recimo Član 9. Nadležni organ je dužan da obezbijedi neporecivost, cjelovitost i raspoloživost podataka prenosa. To bi bio trebalo da se doda. To je ili enkripcija podataka. Pretpostavljam da se to već radi, a ako ne treba da bude satavni dio Zakona. Najveći dio u smislu bezbjednosti je definitivno u krivici onoga ko drži korisnički nalog. Očuvanje korisničkih naloga, a to je ja mislim Član 22. Prekršaj, za kažnjavanje onih koji ne čuvaju dobro šifru korisnika. Svi smo mi vjerovatno imali problema sa tim, znamo ljude koji su imali taj problem, jer puno ljudi ne shvata važnost promjene šifri. Da se razmisli o tom dijelu da se ubaci.

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

To je to što se tiče nas. Definitivno možemo da Vam dostavimo napismeno ove stvari, ali u smislu ovako Zakon pozdravljamo.

Stav obrađivača: definicije unaprijeđene u skladu sa sugestijama

Predrag Škiljević – Poreska uprava

Komentar: U suštini mi sugerišemo nešto što smo mi u dosadašnjem radu i upravo u saradnji sa Ministarstvom za informaciono društvo i telekomunikacije prepoznali kao neke probleme u radu. Znači, dopuna za ono prethodno, mislio sam da kratko postavim još nekoliko pitanja koja mogu biti značajna za ovaj dio. Konkretno za ono pitanje, postavili smo ga iz razloga zato što mi imamo portal i imamo cijeli sistem za autorizaciju i autentifikaciju koji je razvijen, trenutno vršimo implementaciju novih usluga i unapređenje postojećih sistema za autorizaciju i autentifikaciju. Jako nam je bitno da znamo kako ćemo da se strateški odredimo po tom pitanju. Da li će postojati neke prelazni period gdje će figurirati 2 tačke pristupa, da će konačno to rezultirati sa jednom tačkom pristupa i slično. Ostalo ukratko, da što kraće, u Članu 5. se govori o tome da pored portala e –uprave se vrši na dostavljanje podataka i elektronskom poštom ili emailom. Sad se postavlja pitanje da li je neophodno dostaviti podneska emailom, ako se teži da portal e uprave bude što više korišćen. Postavlja se pitanje dostavljanja potvrde o prijemu podneska o priloženim dokumentima koja su bitna za sam postupak, obaveznim podacima koje je potrebno dostaviti da se sam podnesak evidentira i sl. Mi smo zajedno sa Ministarstvom za informaciono društvo pokušali da napravimo jedan proces koji se odnosi na CRPS u dijelu registracije i sl. zbog neimplementacije dijela koji se odnosi na digitalno potpisivanje. Mi taj proces nismo mogli da dovedemo da bude automatizovan. Bio je poluautomatizovan proces gdje su administratori u suštini komunicirali mailovima, slali notifikacije i slične stvari. Možda ovu opciju treba isključiti u smislu da to bude obaveza, kako smo rekli i da napravimo potpuno automatizovan proces.

Sledeća stvar, da li će u suštini posebnim Zakonskim aktom ili podzakonskim aktom biti bolje definisan pojam jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka. Ovaj dio koji se odnosi na arhiviranje samih podataka i razmjene, možemo konkretno reći arhiva, recimo digitalno potpisanih dokumenata i sl. stvari. I kao poslednje, time bih završio. S ozirom da se u samom Zakonu odnosno Nacrtu spominje priča koja se odnosi i na EDMS i ako unapređujemo ovaj dio priče koji se odnosi na kancelarijsko poslovanje i sl. onda bi trebali imati neku projekciju koja se odnosi na implementaciju samog EDMS-a u upravama, kao preduslov za realizaciju ovoga što je ovdje rečeno.

Stav obrađivača: odgovoreno u dijelu izvještaja u kojem su obrađene sugestije pristigle u pisanoj formi jer su identične. Implementacije eDMS-a u upravama zavisi isključivo od mogućnosti iznalaženja sredstava za realizaciju projekta.

Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije

Ministarstvo pravde - Dušan Polović

Komentar: Nadovezao bih se na kolegu iz Poreske uprave u smislu neke detaljnije informacije projekcije o razvoju daljem EDMS-a, a u smislu odnosno dijelu priče za organe kao što je Ministarstvo pravde koje u svom sastavu imaju i druge organe kao što je Zavod za izvršenje krivičnih sankcija. Tu bi nam bilo veoma interesantno da imamo neku informaciju o projekciji daljeg razvoja EDMS-a. Takođe smo jedno od ministarstava koje ima razvijene određene servise, odnosno razvijen registar u našem, kod nas registar novčanih kazni i trenutno radi na razvoju registra kaznene i prekršajne evidencije, tako da smo u tom dijelu u nekoj komunikaciji za obezbeđivanje nekih servisa za portal e uprave u dijelu novčanih kazni, tako da u principu ovaj prvi dio koji se odnosi na dalji razvoj, projekciju daljeg razvoja u organima u sastavu Ministarstva recimo. Zahvaljujem.

Stav obrađivača: Odgovor dat kroz stav obrađivača na prethodnu sugestiju.

Uprava carine - Miško Martinović

Komentar: Možda samo još jedna tema koja je, nije pomenuta ovdje, nalazi se ovdje u ovim završnim odredbama. Pošto smo mi sa kolegama iz MIDT-a pokrenuli inicijativu i želimo aktivno da učestvujemo o ovome što ste vi naveli razmjeni podataka registra specijalnog spominje se cifra, ali koliko shvatam ovdje je cifra samo predviđena za razvoj i razrađena priča oko toga koliko pojedinačni informacioni sistemi koji dostavljaju podatke trebaju da se unaprijede da bi to uradili. Tako da znam da li u tim odredbama treba i to pomenuti.

Stav obrađivača: Prema projekcijama za sprovođenje zakona neophodno je obezbijediti sredstva u iznosu od 950.000€, a odnose se na realizaciju Jedinog informacionog sistema za razmjenu podataka, Informacionog sistema za upravljanje dokumentima u organima uprave kao i sredstva za hostovanje u Crnoj Gori elektronskih registara. Kroz projektni zadatak za izradu IS za razmjenu podataka biće prepoznata neophodnost prilagođavanja postojećih sistema, ali do donošenja sekundarne legislative odnosno uredbe na koji će se razmjenjivati podaci nemoguće je iznijeti preciznije stavove.